نام و نامه درباره علیرضا ازغندی

علیرضا ازغندی، استاد دانشگاه و نویسنده، متولد ۱۲۴۲ مشهد.
اخذ مدرک دیپلم ریاضی از دبیرستان علمیه تهران، ۱۲۴۲.
اخذ مدرک علوم سیاسی از دانشگاه بن آلمان، ۱۲۴۹.
اخذ مدرک فوق لیسانس علوم سیاسی از دانشگاه بن، ۱۲۵۲.
اخذ مدرک دکترای علم سیاست از دانشگاه بن، ۱۲۵۷.
اشتغال به کار با سمت مشاور استاد در گروه شرق شناسی دانشگاه بن، ۵۷ - ۱۲۵۲.
استادیار دانشگاه علامه طباطبایی، ۶۰ - ۱۲۵۸.
استادیار دانشکده اقتصاد و علوم سیاسی دانشگاه شهید بهشتی، ۱۲۶۱.
دانشیار دانشگاه شهید بهشتی، ۱۲۶۸.
استاد پایه ۲۶ دانشگاه شهید بهشتی، ۱۲۷۸.
عضو انجمن علم سیاست آلمان از سال ۱۹۸۰ تاکنون.
عضو انجمن علوم سیاسی ایران و عضو هیأت مدیره آن از سال ۱۲۸۲ تاکنون.
تالیف ۴۰ مقاله و تألیف کتابهای:
۱- نظامیگری و عقب ماندگی اقتصادی جهان سوم ۲- مجتمع نظامی، صنعتی ۳- انقلاب الجزایر ۴- بازدارندگی و همپایگی استراتژیک ۵- مسابقه تسلیحاتی و جهان سوم ۶- مسائل نظامی و استراتژیک معاصر ۷- ارتش و سیاست ۸- روابط خارجی ایران ۹- ناکارآمدی نخبگان سیاسی ایران ۱۰- علم سیاست در ایران ۱۱- تحولات سیاسی و اجتماعی ایران ۱۲- نخبگان سیاسی در ایران ۱۳- سیاست خارجی جمهوری اسلامی ایران
ترجمه کتاب جامعه شناسی ارتش و جنگ (مشترک)

پند گذشته!

ظاهر آرام و متین او، باطنی هم دارد که ژرف اندیشی و روحیه پژوهشگرانه او را نشان می دهد. این روحیه ژرف اندیشانه به همراه آن خصلت و رفتار آرام و متعادل به او این فرصت را داده تا به دور از جنجال و هیاهو و تنش آثار متعددی را تألیف کند و به چاپ برساند و در دانشگاه شهید بهشتی و جامعه علمی رشته اش، به عنوان یکی از استادان برجسته حوزه علوم سیاسی به شمار آید. علیرضا ازغندی که امروزه در یکی از شمالی ترین نقاط پایتخت کشور و در دانشگاه شهید بهشتی به کار تدریس و علم آموزی به دانشجویان ایرانی مشغول است، در سال ۱۳۲۳ در مشهد چشم بر جهان گشود.

تحصیلات ابتدایی در مشهد و تحصیلات متوسطه را در دبیرستان علمیه تهران شروع و به پایان رسانید و در سال ۱۳۴۲ در رشته ریاضی دیپلم گرفت.

در آن سالها عمدتاً کتابهای مربوط به تاریخ ایران و آثار جلال آل احمد، صادق هدایت، صادق چوبک و جمالزاده را مطالعه کرده و مدتی هم معلم ادبیاتش صادق چوبک نویسنده و داستان نویس ایرانی بوده است.

«صادق چوبک دبیر ادبیات ما بود. او پایبند یکسری اصول میهن پرستی بود و تأکید هم داشت به اینکه محصلین باید به ادبیات ایران آشنا باشند. خودش هم نوشته های زیادی دارد. یکی از کارهایی که انجام می داد این بود که نوشته ها و اشعار خودش را سر کلاس می خواند. از آن طریق ما را تشویق می کرد به اینکه به ادبیات ایران آشنایی بیشتری پیدا کنیم.»

او در ادامه می گوید: «متأسفم از اینکه دیگر چنین شخصیتهایی در حال حاضر نداریم که با محصلین و جوانان ارتباط برقرار کنند.» او که باور دارد در یک فضای روشنفکری بهتری در جامعه تحصیل می کرده، بعد از اخذ دیپلم و به مدت دو سال در یک چاپخانه کارهای مربوط به ویراستاری را انجام می داده و در سال ۱۳۴۵ هم با کمک مالی و معنوی پدرش که بازنشسته ثبت اسناد بود، برای ادامه تحصیل به آلمان غربی مسافرت می کند.

مدت زمانی قبل از عزیمت به آن کشور، در «انجمن ایران و آلمان» در ایران به فراگیری زبان آلمانی روی آورد و با توجه به اینکه یکی از بستگانش در دانشگاه ماربورگ آلمان تحصیل می کرد، او هم به همان جا می رود. در شهری سنتی و البته دانشگاهی درس می خوانده «شهر ماربورگ، شهری صنعتی نبود. یک شهر دانشگاهی بود و در ایام تعطیلی دانشگاه هم، در شهر جز سکنه غالباً پیر آن کسی باقی نمی ماند و به معنای واقعی کلمه، شهر دانشگاهی بود.»

بعد از یک سال به شهر بن می رود؛ پایتخت آلمان غربی سابق و در دانشکده فلسفه دانشگاه بن تحصیلات خود را در همان رشته اصلی علوم سیاسی و همچنین در رشته های جامعه شناسی و تاریخ به عنوان دو رشته فرعی تحصیلی، ادامه تحصیل می دهد و در سال ۱۳۴۹ فارغ التحصیلی خود را جشن می گیرد. در رشته فرعی هم باید به گونه ای انتخاب می شده که بدون ارتباط با رشته اصلی نباشد و این نوع آموزش بین رشته ای را تأثیرش در آثار و تألیفات ازغندی می توان سراغ گرفت.

دوره فوق لیسانس علوم سیاسی را با پایان نامه ای تحت عنوان «بررسی روابط اقتصادی و سیاسی ایران و آلمان» زیر نظر پروفسور براخر و پروفسور یاکوبسن می گذراند. ازغندی در پایان نامه اش روابط دو کشور را در سالهای ۷۰ ـ ۱۹۴۵ مورد بررسی و کند و کاو قرار می دهد و علاوه بر این به توصیه استادانش تحصیل در رشته علم سیاست را پی می گیرد. همزمان با تحصیل در مقطع دکترا با سمت مشاور استاد در گروه شرق شناسی دانشگاه بن، با استاد تاریخ اقتصاد اروپا همکاری خود را آغاز می کند.

در تز دکترایش که عنوان «علل اشغال نظامی ایران در شهریور ۱۳۲۰» داشته و در آنجا عامل اشغال شدن کشور را عمدتاً متوجه بخش داخلی یعنی حاکمیت می کند تا عامل خارجی.

«فضای علمی خاصی بر دانشگاه و آن شهر حاکم بود و من از آن فضا بسیار استفاده کردم برای اینکه کمبودهای اطلاعاتی خودم را جبران کنم.»

او در همان سال ۵۷ فارغ التحصیل می شود و مصادف با تحولات داخل ایران به کشور بازمی گردد.

البته او در زمان تحصیل در مقطع دکترا، با معرفی استادش و تجربه ای که در ایران داشته، به مسؤولان «روزنامه شهر کلن» که حوزه انتشار آن شهر کلن بوده و تیراژ ۲۲۰ هزار نسخه داشته معرفی می شود و از قبل کار در روزنامه مذکور که در واقع حکم کارآموزی تحصیلی داشته، منبع درآمد خوبی هم کسب می کند.

مدتی در دانشگاه علامه طباطبایی درس می دهد و با آغاز انقلاب فرهنگی و تعطیل شدن دانشگاه های ایران، عضو کمیته برنامه ریزی علوم سیاسی و روابط بین الملل در سالهای ۷۵ ـ ۱۳۶۱ می شود که در قالب فعالیت ستاد انقلاب فرهنگی صورت می گرفته و او و همکارانش در این حوزه صرفاً به عنوان یک گروه علمی در برنامه های درسی تجدیدنظر لازم را به وجود می آورده اند و مدتی هم در مرکز نشر دانشگاهی به عنوان عضو گروه علوم سیاسی کار می کرده و طرح های تحقیقاتی ارجاع داده شده را مورد بررسی قرار می داده.

می کوشد که در دروسی که ارائه می دهد و از جمله در مورد جامعه شناسی سیاسی ایران، دیالوگی بین خود به عنوان استاد و دانشجو به وجود بیاورد و کلاس درس را از حالت صرف درس دادن و تدریس یکجانبه خارج کند و جنبه تاریخی صرف و تاریخ نگاری به قضایای مورد بررسی ندهد و گاه مثلاً در زمینه جامعه شناسی به ریشه یابی تاریخی توجه داشته باشد. چند اثر از کتابها و مقالات او به مسائل نظامی و نظامیگری اختصاص یافته است. علت چنین تمایلی به این حوزه تحقیقی را اینگونه بیان می کند:

«من در دوران تحصیلی ام در این زمینه بسیار مطالعه داشتم و حتی برای شناخت نقش نظامیان در کشورهای جهان سوم به کشورهای مختلفی مسافرت کردم. ضمن اینکه پروفسور یاکوبسن هم بودجه این مسافرت ها را تأمین می کرد، من به کشورهای منطقه مثل مصر، اردن و لبنان رفتم و یادداشت های سفر را به صورت گزارشی به استادم تحویل دادم وبخشی از آن مباحث را در مورد الجزایر و مصر در کتاب «ارتش و سیاست» به چاپ رسانده ام.»

او معتقد است که سرشت و ماهیت نظامیان به قدرت رسیده در برخی کشورهای منطقه باعث شده آنها از یک جهت عامل توسعه باشند و از یک جهت و در نهایت بازدارنده توسعه باشند. به بیان دیگر، نظامیان توسعه اقتصادی را تحقق بخشیده اند ولی توسعه سیاسی را به وجود نیاورده اند و لذا کارکردشان حالت تعارض گونه دارد.

از میان کتابهایی که چاپ کرده، بیش از همه به کتاب «تاریخ تحولات سیاسی و اجتماعی ایران» علاقه دارد و این به دلایل مختلفی است. «اول اینکه مربوط به خود ایران است. در این ارتباط مجبور شدم مطالعات وسیع تری داشته باشم و کتاب حاصل کار حدود ۲۰ سال تدریس تاریخ ایران است. یکی هم به خاطر این است که علاقه مندی بیشتری به شناخت جامعه و محیط داخلی ایران دارم و علاقه مند هستم که این شناخت و اطلاعات را به دانشجویان انتقال دهم و ضمناً این کتاب براساس مصوبه وزارتخانه تهیه و تنظیم شده و به عنوان کتاب درسی در اختیار دانشجویان قرار می گیرد.»

او دو کتاب جامعه شناسی سیاسی ایران و جهت گیری های سیاست خارجی یا پارادایم های روابط خارجی ایران تا به امروز را زیر چاپ دارد و دو مقاله هم در دست تألیف دارد. در یک مقاله با عنوان پوزیتیویسم و سیاست خارجی ایران تلاش می کند نشان دهد پوزیتیویسم چه نقشی داشته است. او اعتقاد دارد که دیدگاه گفتمانی در روابط خارجی کشور برگزیده سنتی پوزیتیویستی یعنی دیدگاه فرهنگی بر دیدگاه علت و معلولی فائق نشده است و بنابراین نگرش علت و معلولی حرف اول و آخر را می زند.

او که به مدت ۲۰ سال در مقطع دکترای دانشگاه آزاد (واحد علوم و تحقیقات) هم درس می دهد، نگرشی خوش بینانه به دنیای پیرامون خود زندگی اش دارد.

«معمولا باید بگوییم یک مقدار منفی است ولی من نگاهم همیشه مثبت است. به طور کلی من آدمی هستم که یک نگاه مثبت به زندگی حتی زندگی سیاسی، زندگی مادی و زندگی خانوادگی دارم و سعی می کنم از بحران ها به نوعی پرهیز کنم و با حسن نیت بحران ها را پشت سر بگذارم چون معتقدم بسیاری از مسائل برایم تکراری شده است.»

او معتقد است که باید از گذشته پند گرفت چون تاریخ ایران یک تاریخ تکراری است و نسبت به قضایا نباید بیش از حد حساسیت نشان داد.

ازغندی به واقعیت های در حال شکل گیری بیشتر عنایت دارد تا واقعیت هایی که احتمالا می خواهد صورت بگیرد و یا اتفاقاتی که می خواهد رخ بدهد. او که ماندگار شدنش را در کشور دال بر میزان علاقه اش به ایران می داند، اعتقاد دارد که آدمی واقع گرا است. ضمن اینکه اعتقاداتی هم دارد که پابرجا هستند و این استاد دانشگاه باور دارد که آن نوع نگرش واقع گرایانه داشتن با آن نوع اعتقادات پایدار تلاقی هم پیدا نمی کنند.

مراکز فروش:
تهران - اسکار: ۶۶۷۰۰۶۷۸ بلوریان: ۶۶۷۳۴۷۴۷ پایتخت: ۸۸۷۸۵۶۹۲ پیوند: ۸۸۳۱۶۲۵۷ پویان: ۶۶۷۰۳۸۵۱ راه ابریشم: ۶۶۷۲۱۶۹۶ رونه: ۶۶۷۰۳۳۷۹ سهیل: ۶۶۷۳۹۱۰۷ شماره یک: ۲۲۸۵۰۰۷۷ قدس: ۳۳۱۲۶۳۵۲ کامران: ۶۶۷۱۹۹۱۱
کوثر: ۷۷۶۰۵۳۳۴ آبادان - کاظمی: ۳۳۲۸۳۲۰۱ اصفهان - ارکیده: ۳۲۲۲۴۵۷ مرکزی: ۲۳۳۷۲۳۵ آمل - مهرکان: ۲۲۲۹۷۲۹ اهواز - دشتستانی: ۳۳۳۶۲۲۸ تبریز - افشین: ۵۵۲۱۷۷۷ شیراز - دوربین صادقی: ۲۲۳۲۰۴۸ نازک: ۲۲۲۷۲۷۱ کرج
ارمغان: ۲۲۴۲۶۴۹ کوشا گستر: ۲۸۱۲۱۲۳ کرمان - لوازم خانگی ۸۰۲: ۲۲۳۳۶۹۹ مهر: ۲۲۳۱۸۴۲ مشهد - البرز: ۸۳۵۸۶۰۰ بستمالچیان: ۲۲۵۵۹۷۱ سولماز: ۲۲۵۶۶۰۰ یزد - دنیای پاناسونیک: ۷۲۴۶۱۲۷ شباهنگ: ۷۲۳۳۵۶۱ یکتا: ۶۲۶۱۵۷۰